

NBP

Narodowy Bank Polski

Monety kolekcjonerskie

**Skarby
Stanisława Augusta**

**Stefan Batory
(1576–1586)**

Skarby Stanisława Augusta

Wyjątkowa seria złotych i srebrnych monet kolekcjonerskich o nominałach 500 zł i 50 zł – „Skarby Stanisława Augusta” – odwzorowuje słynną osiemnastowieczną serię medalierską z wizerunkami królów Polski wykonaną na zlecenie Stanisława Augusta Poniatowskiego.

Królewskie medale powstawały w mennicy warszawskiej w latach 1791–1797/1798. Ich twórcami byli dwaj wybitni medalierzy Jan Filip Holzhaeusser i Jan Jakub Reichel. Medale były wzorowane na portretach namalowanych w latach 1768–1771 przez Marcella Bacciarellego do Pokoju Marmurowego w Zamku Królewskim w Warszawie. Monety emitowane przez Narodowy Bank Polski są wiernymi replikami medali, zachowują średnicę i wysokość reliefu oryginałów. Dotyczy to portretów królewskich prezentowanych na rewersach monet. Odwrotne strony medali z życiorysami królów, umieszczone na awersach monet, zostały pomniejszone, ponieważ towarzyszy im otok z nazwą państwa, godłem Rzeczypospolitej, nominałem oraz rokiem emisji. Życiorysy monarchów, jak również napisy na awersach medali towarzyszące portretom władców, zredagowane są po łacinie. Ostatecznej redakcji tych tekstów dokonał zapewne sam król Stanisław August. Imiona monarchów w języku polskim umieszczone zostały na boku monet; tamże znajduje się nazwa serii „Skarby Stanisława Augusta”.

Poczet królów polskich wykonany na zlecenie Stanisława Augusta Poniatowskiego składał się z wizerunków 23 monarchów. Był tu o jeden portret królewski więcej niż na obrazach Bacciarellego, którego cykl obejmuje 22 obrazy. Dodatkowy portret Stanisława Leszczyńskiego, umieszczony na medalu, powstał najprawdopodobniej na podstawie obrazu Jana Bogumiła Plerscha. Obie serie, malarska i medalierska, zaczynają się od Bolesława Chrobrego, a kończą wizerunkiem Augusta III Sasa. W Pokoju Marmurowym od XVIII wieku naczelne miejsce zajmuje jednak kilkakrotnie większy od pozostałych królewskich portretów wizerunek Stanisława Augusta w pełnej postaci, w stroju koronacyjnym. Zapewne więc i serię medalierską zamykać miał medal z wizerunkiem aktualnie panującego monarchy. Abdykacja, emigracja i rychła śmierć króla w początku 1798 r. uniemożliwiły realizację tego zamierzenia.

Seria monet „Skarby Stanisława Augusta” obejmuje 24 wizerunki monarchów – 23 z oryginalnej serii królewskiej oraz portret Stanisława Augusta, odtworzony według medali z epoki. Tak jak w XVIII wieku medale, monety będą bite w złocie i w srebrze.

Tomasz Bylicki
starszy kustosz
Muzeum Historyczne m. st. Warszawy

Książę Siedmiogrodu, królowy Anny Jagiellonki małżonek, wybrany na króla Roku Pańskiego 1575 dnia 15 grudnia, koronowany w roku następnym dnia 30 maja, Gdańszczan zmusił do posłuszeństwa, Połock, Witebsk i Inflanty orężem przywrócił Rzeczypospolitej, ustanowił trybunały, założył Akademię Wileńską, sprawiedliwy, waleczny, wykształcony, przedwczesną śmiercią porwany w Grodnie Roku Pańskiego 1586, w 54. roku życia, w 11. roku panowania, dnia 12 grudnia.

Stefan Batory (1576–1586)

Piętnasta moneta serii przedstawia Stefana Batorego (Báthory István), syna wojewody siedmiogrodzkiego, od 1571 r. księcia Siedmiogrodu, 15 grudnia 1575 r. okrzykniętego przez szlachtę królem polskim. 1 maja 1576 r. poślubił Annę Jagiellonkę, wybraną rok wcześniej na króla Polski, dzięki czemu zyskał prawo do tronu i został koronowany w Krakowie. Uznaje się go za jednego z wybitniejszych władców polskich.

Na rewersie monety widnieje odwzorowane z medalu popiersie króla (według obrazu pędzla Marcella Bacciarellego) profilem w lewo, z wąsami, w magierce z kitą, w żupanie i w delii z futrzanym kołnierzem i guzami, spiętej okrągłą agrafą.

Na awersie monety czytamy nieznacznie skrócony tekst z rewersu medalu (w tłumaczeniu): *Księżę Siedmiogrodu, królowy Anny Jagiellonki małżonek, wybrany na króla Roku Pańskiego 1575 dnia 15 grudnia, koronowany w roku następnym dnia 30 maja, Gdańszczan zmusił do posłuszeństwa, Połock, Witebsk i Inflanty orężem przywrócił Rzeczypospolitej, ustanowił trybunały, założył Akademię Wileńską, sprawiedliwy, waleczny, wykształcony, przedwczesną śmiercią porwany w Grodnie Roku Pańskiego 1586, w 54. roku życia, w 11. roku panowania, dnia 12 grudnia.*

Stefan Batory urodził się w 1533 r. Otrzymał staranne wykształcenie w Austrii, na dworze Habsburgów, i we Włoszech. Na Węgrzech brał udział w walkach przeciwko okupującym kraj Turkom i Habsburgom. Jako władca Polski dążył do wzmocnienia władzy królewskiej. Po objęciu tronu zmusił do uległości stronników cesarza Maksymiliana II Habsburga, kontrkandydata do korony. W 1577 r. zwyciężył wojska najemne Gdańska, optującego za Habsburgiem. Gdańsk utrzymał jednak całkowitą autonomię za cenę uznania elekcji i przyznania królowi połowy opłat nakładanych na statki i towary, które trafiały do portu (cło palowe). Szczególne zasługi Batory położył w dziedzinie wojskowości, m.in. zorganizował piechotę wybraniecką. Przeprowadził zwycięskie kampanie przeciwko Moskwie, zdobywając Połock i Wielkie Łuki. Rozejmem w Jamie Zapolskim (1582) umocnił panowanie Rzeczypospolitej w Inflantach i rozszerzył granice Litwy. Planował stworzenie ligi antytureckiej, opartej na współdziałaniu państw europejskich, w celu wyzwolenia Węgier. W polityce wewnętrznej usprawnił system podatkowy i założył nowe mennice. Powołał też nowe Trybunały – Koronny (1578) i Litewski (1581). W 1579 r. utworzył Akademię w Wilnie. Cechowała go tolerancja religijna. Zmarł w 1586 r. Został pochowany na Wawelu, gdzie w kaplicy Mariackiej umieszczono jego nagrobek dłuta Santi Gucciego.

Marta Męcłewska

Monety kolekcjonerskie Stefan Batory

Nominał 500 zł

metal: Au 999,9/1000

stempel: zwykły

średnica: 45 mm

masa: 62,2 g

napis na obrzeżu: SKARBY STANISŁAWA
AUGUSTA * STEFAN BATORY *

nakład: do 600 szt.

Projektant rewersu –

Anna Wątróbska-Wdowiarska

Projektant awersu oraz napisów

na rewersie – Robert Kotowicz

Na zlecenie NBP monetę

wyprodukowała Mennica Polska S.A.

Emisja: 17 stycznia 2019 r.

Nominał 50 zł

metal: Ag 999/1000

stempel: zwykły

średnica: 45 mm

masa: 62,2 g

napis na obrzeżu: SKARBY STANISŁAWA
AUGUSTA * STEFAN BATORY *

nakład: do 5500 szt.

Projektant rewersu –

Anna Wątróbska-Wdowiarska

Projektant awersu oraz napisów

na rewersie – Robert Kotowicz

Na zlecenie NBP monetę

wyprodukowała Mennica Polska S.A.

Emisja: 17 stycznia 2019 r.

Bolesław Chrobry
(992–1025)
Emisja: 12 III 2013 r.

Władysław Jagiełło
(1386–1434)
Emisja: 3 III 2015 r.

Wacław II Czeski
(1291–1305)
Emisja: 22 V 2013 r.

Władysław Warneńczyk
(1434–1444)
Emisja: 15 IX 2015 r.

Władysław Łokietek
(1320–1333)
Emisja: 13 IX 2013 r.

Kazimierz Jagiellończyk
(1447–1492)
Emisja: 3 XII 2015 r.

Kazimierz Wielki
(1333–1370)
Emisja: 3 III 2014 r.

Jan Olbracht
(1492–1501)
Emisja: 14 VI 2016 r.

Ludwik Węgierski
(1370–1382)
Emisja: 10 IX 2014 r.

Aleksander Jagiellończyk
(1501–1506)
Emisja: 7 XII 2016 r.

Jadwiga Andegaweńska
(1384–1399)
Emisja: 4 XII 2014 r.

Zygmunt I Stary
(1506–1548)
Emisja: 12 VII 2017 r.

Zygmunt August
(1548–1572)
Emisja: 7 XII 2017

Michał Korybut Wiśniowiecki
(1669–1673)

Henryk Walezy
(1573–1575)
Emisja: 12 VII 2018

Jan III Sobieski
(1674–1696)

Stefan Batory
(1576–1586)
Emisja: 17 I 2019

August II Mocny
(1697–1706, 1709–1733)

Zygmunt III Waza
(1587–1632)

Stanisław Leszczyński
(1705–1709, 1733–1736)

Władysław IV Waza
(1632–1648)

August III Sas
(1733–1763)

Jan Kazimierz Waza
(1648–1668)

Stanisław August Poniatowski
(1764–1795)

Projekt monety w przygotowaniu

Emisja wartości kolekcjonerskich stanowi okazję do upamiętnienia ważnych historycznych rocznic i postaci, jak i do rozwijania zainteresowań polską kulturą, nauką i tradycją.

Zapraszamy do zapoznania się z planem emisji na stronie internetowej: www.nbp.pl/monety. Sprzedaż monet kolekcjonerskich emitowanych przez NBP jest prowadzona w oddziałach okręgowych NBP oraz przez sklep internetowy NBP.

Na Państwa dodatkowe pytania odpowiedzą nasi konsultanci pod numerami: 22 185 91 59 oraz 22 185 13 03.

Następna moneta z serii „Skarby Stanisława Augusta” – Zygmunt III Waza.

Narodowy Bank Polski jest centralnym bankiem państwa odpowiadającym za politykę pieniężną i stabilność cen. Jego funkcje określa Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej i Ustawa o NBP. NBP ma wyłączne prawo emisji pieniądza. Jako bank centralny nie prowadzi rachunków bankowych obywateli, nie przyjmuje od nich lokat, ani nie udziela kredytów. Prowadzi natomiast obsługę budżetu państwa, a także podmiotów sektora finansów publicznych. Gromadzi rezerwy walutowe państwa i zarządza nimi. Pełni funkcję banku banków, tworząc warunki dla działania systemu bankowego. Jest również jednym z najważniejszych ośrodków naukowo-analitycznych w dziedzinie ekonomii i rynków finansowych.

Więcej o NBP: www.nbp.pl

Narodowy Bank Polski

Dbamy o wartość pieniądza